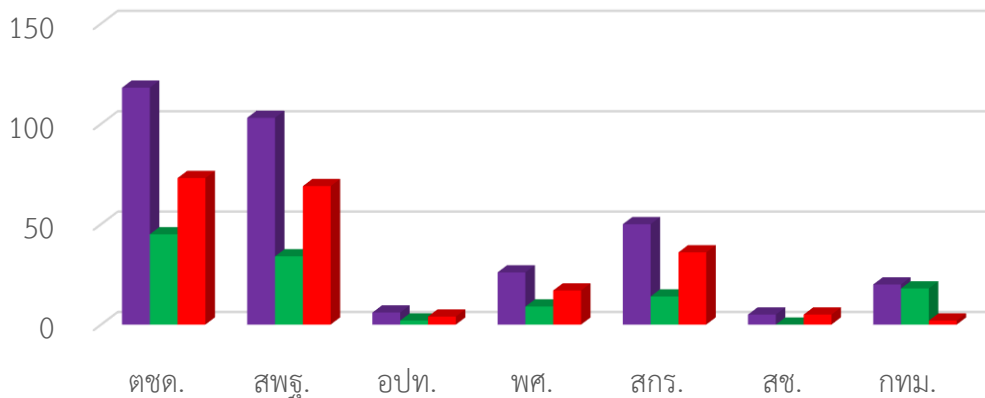

รายการข้อมูลที่น่าสนใจ (วิเคราะห์สถานการณ์)
ตัวชี้วัดที่ 3.25 รอบ 5 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2569
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เข้าถึงน้ำบริโภคสะอาด
ตามมาตรฐานกรมอนามัย

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด (0.5 คะแนน)

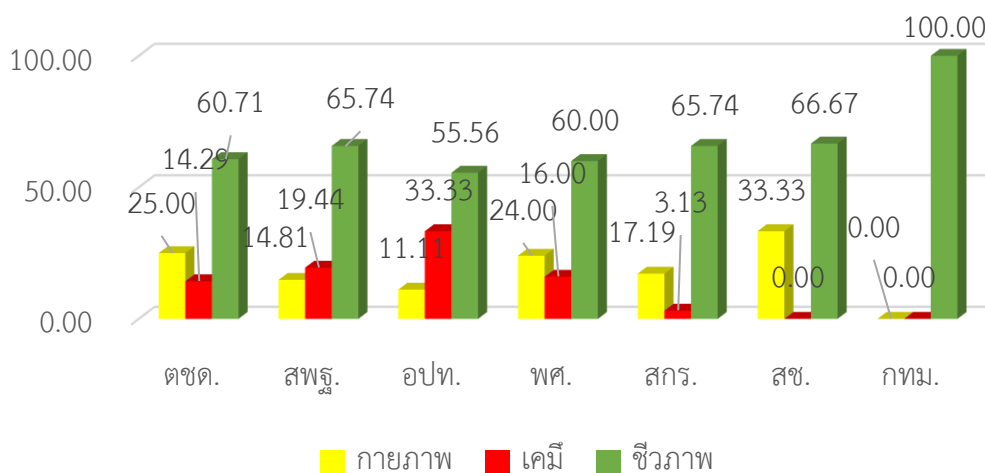
ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

การเข้าถึงน้ำสะอาดตามมาตรฐานกรมอนามัยของโรงเรียน กพด. จำแนกรายสังกัด

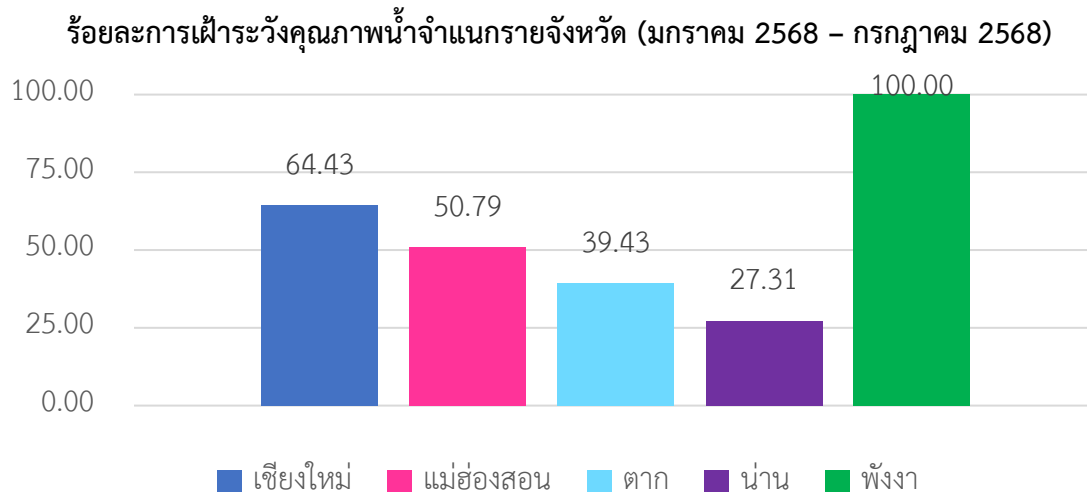

	ตชด.	สพฐ.	อปท.	พศ.	สกร.	สช.	กทม.
จำนวน	118	103	6	26	50	5	20
ผ่าน	45	34	2	9	15	0	18
ไม่ผ่าน	73	69	4	17	35	5	2
ร้อยละ	38.14	33.01	33.33	34.62	30.00	0.00	90.00

ปัญหาคุณภาพน้ำของโรงเรียน กพด. จำแนกรายสังกัดและรายการคุณภาพ

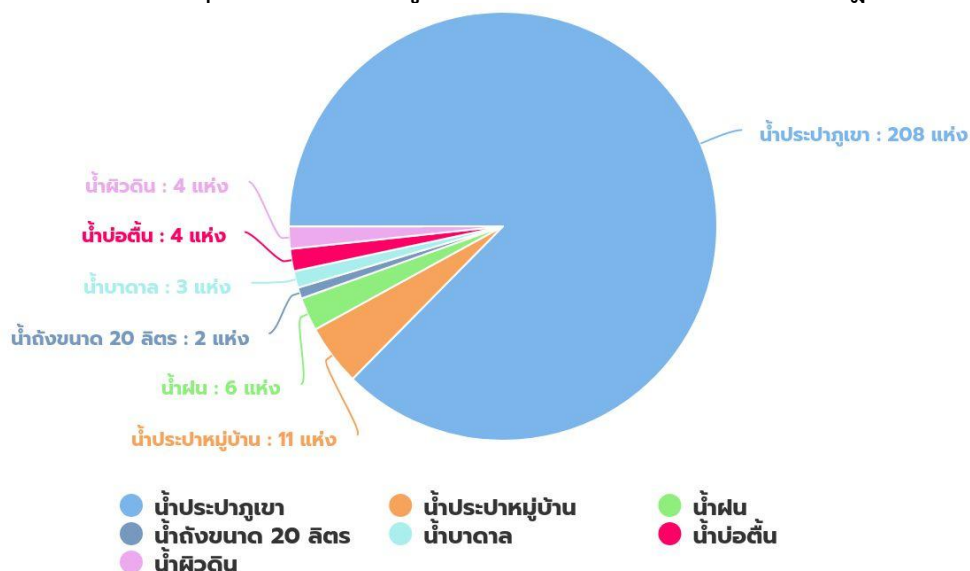

เมื่อเปรียบเทียบการเข้าถึงน้ำสะอาดตามมาตรฐานกรมอนามัยของโรงเรียน กพด. ทุกสังกัดในปี 2568 แล้วพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” หรือโรงเรียน กพด.ในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) มีการเข้าถึงน้ำสะอาด 15 แห่ง จากการทดสอบคุณภาพน้ำ 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 มีสัดส่วนความสำเร็จเป็นลำดับที่ 5 จาก 6 สังกัด โดยพบว่าคุณภาพน้ำมีปัญหาด้านชีวภาพมากที่สุด คือการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ที่ร้อยละ 65.74 รองลงมาคือปัญหาด้านกายภาพ ที่ร้อยละ 17.19

เปรียบเทียบร้อยละการเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดทดสอบภาคสนาม อ11 จากการรายงาน พบว่าจังหวัดพังงามีร้อยละการรายงานสูงที่สุด คือมีการรายงานเป็นประจำทุกเดือน รองลงมาคือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก และจังหวัดน่าน ที่ร้อยละการรายงาน 64.43, 50.79, 39.43 และ 27.31 ตามลำดับ

แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของศูนย์การเรียนรู้ฯ (มกราคม 2568 – กรกฎาคม 2568)

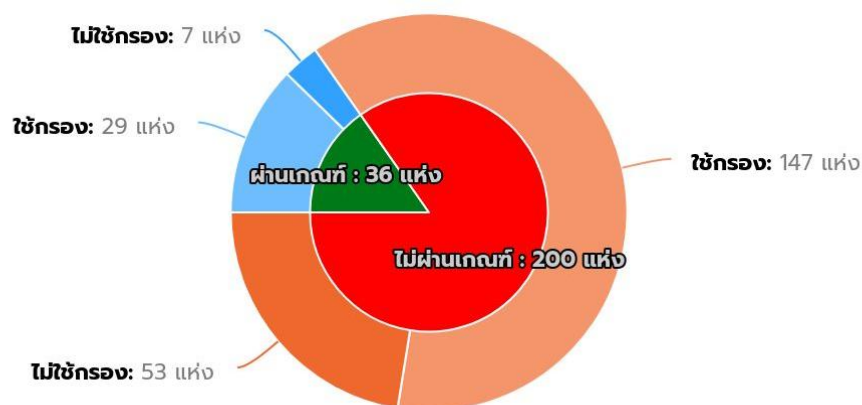

ในปี 2568 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ใช้น้ำประปาภูเขาเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด 208 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.43 ซึ่งมักพบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแห้ง และพบปัญหาน้ำขุ่นแดงในฤดูฝน

ข้อมูลการปรับปรุงคุณภาพน้ำของศูนย์การเรียนรู้ฯ จากฐานข้อมูลของระบบติดตามและเฝ้าระวังสุขภาพอาหารและน้ำบริโภค ของศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติพบว่า

- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 61 แห่ง ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยไม่มีการปรับปรุงคุณภาพ
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 47 แห่ง ปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยระบบทรายกรองช้า
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 33 แห่ง ปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยเครื่องกรองน้ำขนาดเล็ก
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 59 แห่ง ปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยเครื่องกรองน้ำระบบเซรามิคและ UV จาก ศอช.
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 14 แห่ง เครื่องกรองน้ำระบบ UV จาก สนง.ทรัพยากรน้ำที่ 9 พิษณุโลก
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 24 แห่ง เครื่องกรองน้ำระบบ UV ของ สนง.ทรัพยากรน้ำที่ 1 ลำปาง
- ศูนย์การเรียนรู้ฯ 2 แห่ง ชื้อน้ำดื่มเพื่อการบริโภค

ผลการเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดทดสอบภาคสนาม อ11
(มกราคม 2568 – กรกฎาคม 2568)

ผลการเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดทดสอบภาคสนาม (อ11) ในปี 2568 พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ 200 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84.75 และผ่านเกณฑ์ 36 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.25

โดยมีข้อจำกัดสำหรับการจัดการคุณภาพน้ำ 3 ประการ ได้แก่

1. ศูนย์การเรียนรู้ฯ และต้นสังกัดไม่มีงบประมาณสำหรับการจัดการคุณภาพน้ำ ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก
2. การเข้าถึงกระแสไฟฟ้า ทำให้ศูนย์การเรียนรู้ฯ หลายแห่งไม่สามารถใช้งานเครื่องกรองน้ำที่มีอยู่ได้ รวมถึงมีข้อจำกัดในการเลือกวิธีการจัดการ เช่น ไม่สามารถให้เครื่องกรองระบบ RO หรือ UV ได้ รวมถึงไม่สามารถสร้างแรงดันจากถังพักน้ำบางจุดให้เพียงพอสำหรับการกรองได้
3. การโยกย้ายหมุนเวียนบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้ การบำรุงรักษาระบบกรองน้ำ และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2568 ศูนย์อนามัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดถึงผสมคลอรีนแบบสลับใช้ ซึ่งมีต้นทุนต่ำ การบำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก และไม่ต้องอาศัยกระแสไฟฟ้า โดยทดลองใช้ในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ 29 แห่ง ใน 3 อำเภอ ดังนี้

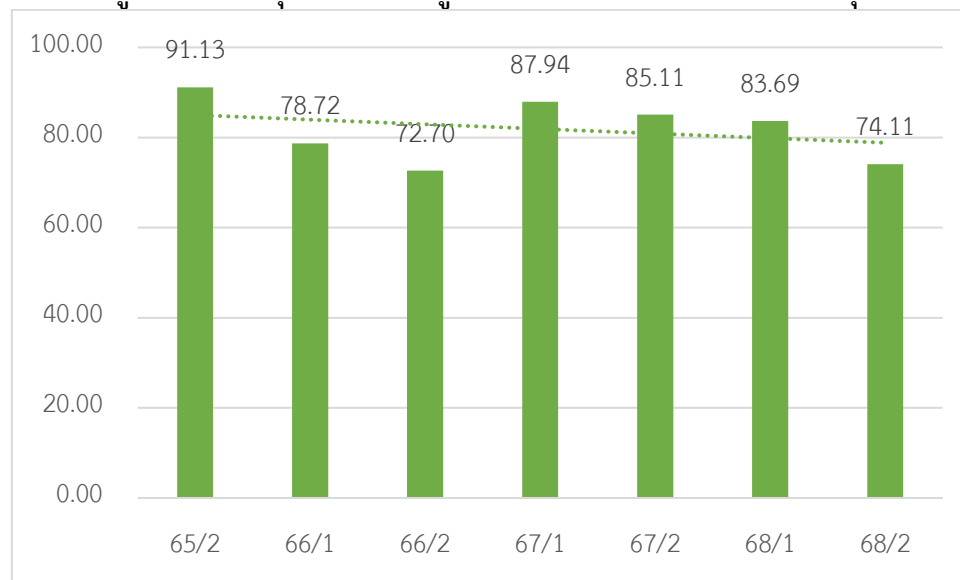
อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 แห่ง ได้แก่ ศศช.บ้านกองแนะ, ศศช.บ้านหลังป่าช้า, ศศช.บ้านแม่ล้ง, ศศช.บ้านสจิมใหม่, ศศช.บ้านสจิมใต้, ศศช.บ้านสจิมนุบอย, ศศช.บ้านแม่สอเหนือ, ศศช.บ้านแม่สอใต้, ศศช.บ้านห้วยครึ่ง, ศศช.บ้านห้วยกว้าง, ศศช.บ้านห้วยกว้างใหม่, ศศช.บ้านพล่งแท, ศศช.บ้านห้วยหวาย, ศศช.บ้านกองดา, ศศช.บ้านห้วยบง (14), ศศช.บ้านห้วยแห้ง (ยางเปียง), ศศช.บ้านพะอัน, ศศช.บ้านรังปี, ศศช.บ้านยะลิกุย, ศศช.บ้านผาแดง, ศศช.บ้านห้วยบง (19), ศศช.บ้านคะเนจือคี่

อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ศศช.บ้านห้วยวัว, ศศช.บ้านห้วยหมาบ้า, ศศช.บ้านห้วยอีกก้าง, ศศช.บ้านห้วยแห้ง, ศศช.บ้านแม่หิดคี่, ศศช.บ้านดูลอคคี่, ศศช.บ้านโปะพอคี่

ผลการเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดทดสอบภาคสนาม (อ11) จำนวน 88 ครั้ง พบว่าผ่านเกณฑ์ 84 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 95.45

ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

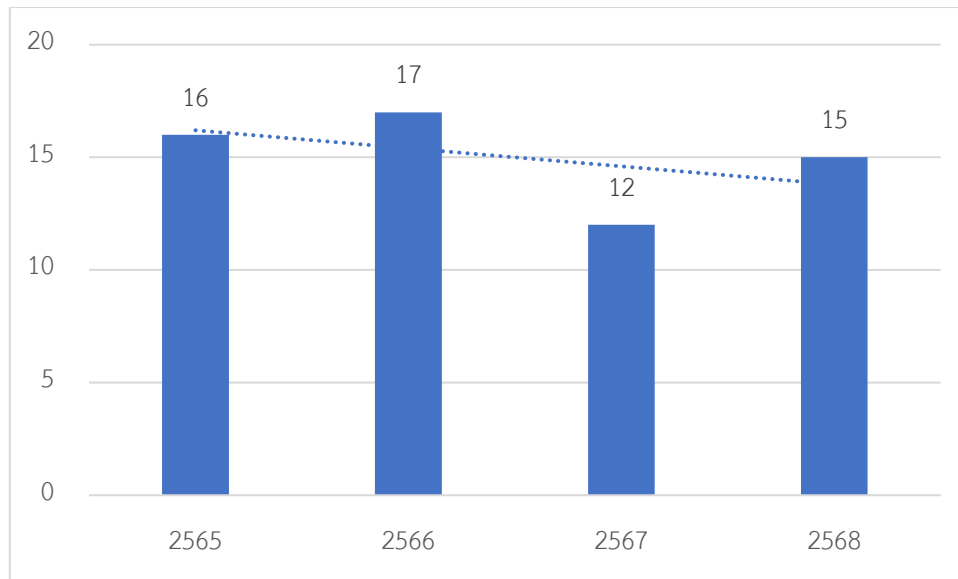
ร้อยละของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” มีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค

ผลผลิต: จากฐานข้อมูลของระบบติดตามและเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหารและน้ำบริโภค ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ พบว่านับตั้งแต่ปี 2565 จนถึงปี 2568 มีศูนย์การเรียนรู้ที่มีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (อ11) อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เฉลี่ยภาคเรียนละ 231 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.91 โดยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย และในภาคเรียนที่ 1 ของปี 2568 มีศูนย์การเรียนรู้ที่มีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำจำนวน 209 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.11

ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (3 ปีย้อนหลัง)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เข้าถึงน้ำสะอาดตามมาตรฐานกรมอนามัย ปี 2568

ผลลัพธ์ระดับ: ผลการทดสอบคุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการตั้งแต่ปี 2565 ถึงปี 2568 ตามประกาศกรมอนามัย เรื่อง เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 พบว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เข้าถึงน้ำสะอาดตามมาตรฐานกรมอนามัย โดยเฉลี่ยปีละ 15 แห่ง โดยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย

ในปี 2568 พบศูนย์การเรียนรู้เข้าถึงน้ำสะอาด จำนวน 15 แห่ง และพบศูนย์การเรียนรู้ 35 แห่ง มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่ได้มาตรฐานกรมอนามัย โดยพบว่ามีปัญหาด้านกายภาพ

1) โคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64

2) *E. coli* จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40

ปัญหาด้านกายภาพและเคมี

1) สี จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 2)

2) ความขุ่น จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 4)

3) ความเป็นกรดต่าง จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 14

4) ความกระด้าง จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 2

5) ฟลูออไรด์ จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 2

6) เหล็ก จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 2

7) สังกะสี จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละร้อยละ 2

จากข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการ ตามประกาศกรมอนามัย เรื่อง เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 พบว่ามีศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่ได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 164 แห่ง ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่

ศศช.บ้านเสาแดง	ศศช.บ้านหนองอิงหนือ	ศศช.บ้านปรอโกร	ศศช.บ้านพะอัน
ศศช.บ้านโป่งขาว	ศศช.บ้านกองแนะ	ศศช.บ้านขอแอะ	ศศช.บ้านอุแจะ
ศศช.บ้านโป่งกะโหล้ง	ศศช.บ้านแม่สอใต้	ศศช.บ้านใหม่ทอง	ศศช.บ้านโละคืบ
ศศช.บ้านแม่ผาปู	ศศช.บ้านแม่สอเหนือ	ศศช.บ้านหัวโล๊ะ	ศศช.บ้านมอคี

ศศช.บ้านถวน	ศศช.บ้านห้วยหวาย	ศศช.บ้านแม่แตงແລະກຸຍ	ศศช.บ้านห้วยน้ำผึ้ง
ศศช.บ้านอมแรด	ศศช.บ้านห้วยส้ม	ศศช.บ้านยะลิกุย	ศศช.บ้านตะกอกคะ
ศศช.บ้านกิวสะแวกเก่า	ศศช.บ้านมูเซอหลังเมือง	ศศช.บ้านเลอะตอ	ศศช.บ้านทีผะเหล่
ศศช.บ้านแม่แอบ	ศศช.บ้านลู่กูดู	ศศช.บ้านแม่แฮหลวง	ศศช.บ้านสะเรเดคี
ศศช.บ้านแม่ป๊อก	ศศช.บ้านระอาโน	ศศช.บ้านห้วยปูลวง	ศศช.บ้านวามะทะ
ศศช.บ้านห้วยวอก	ศศช.บ้านปีพอ	ศศช.บ้านแม่แฮน้อย	ศศช.บ้านมอโพทะ
ศศช.บ้านกิวสะแวกใต้	ศศช.บ้านขุนแม่ตึ้นน้อย	ศศช.บ้านปีตุคี	ศศช.บ้านทีเลอเปอคี
ศศช.บ้านแม่แอบโน	ศศช.บ้านห้วยโป่ง	ศศช.บ้านหลังป่าช้า	ศศช.บ้านเมโลเด
ศศช.บ้านห้วยหวาย	ศศช.บ้านบราโกร	ศศช.บ้านห้วยตองหลวง	ศศช.บ้านมอโกรทะ
ศศช.บ้านแม่ขี้มูกน้อย	ศศช.บ้านห้วยไก่อ่า	ศศช.บ้านขุนหาด	ศศช.บ้านคะเนจือคี
ศศช.บ้านกองบอดใต้	ศศช.บ้านจกปก	ศศช.บ้านห้วยตองน้อย	ศศช.บ้านห้วยแห้ง
ศศช.บ้านแม่ขอมใต้	ศศช.บ้านแม่ระอานอก	ศศช.บ้านขุนสอง	ศศช.บ้านโอล์คีล่าง
ศศช.บ้านโป่งสะแยง	ศศช.บ้านห้วยยาบ	ศศช.บ้านห้วยปุน้อย	ศศช.ผาผึ้ง
ศศช.บ้านโป่งขนุน	ศศช.บ้านห้วยขนุน	ศศช.บ้านห้วยแห้ง	ศศช.บ้านปริโกร
ศศช.บ้านสบจอก	ศศช.บ้านหม่าโอใจ	ศศช.บ้านเหล่าปลาทุ	ศศช.บ้านห้วยตองสาด
ศศช.บ้านแม่จุ่มสาม	ศศช.บ้านเคอะกะขอเด	ศศช.บ้านจือทะ	ศศช.บ้านยองແລະ
ศศช.บ้านผิ่ปานใต้	ศศช.บ้านขุนตึ้นใหม่	ศศช.บ้านพะเปี้ยว	ศศช.บ้านรังปี
ศศช.บ้านห้วยครั้ง	ศศช.บ้านเลอะกรา	ศศช.บ้านราชา	ศศช.บ้านห้วยจิโน
ศศช.บ้านทิกะเย	ศศช.บ้านทะโกรเด	ศศช.บ้านทีทอทะ	ศศช.บ้านแม่ระมิดน้อย
ศศช.บ้านกองดา	ศศช.บ้านดู้ยมอ	ศศช.บ้านขุนอมแฮตนอก	ศศช.บ้านผาแดง
ศศช.บ้านห้วยบง (19)	ศศช.บ้านเด๊ะปือเซทะ	ศศช.บ้านขุนอมแฮตโน	ศศช.บ้านแม่ระมิดหลวง

จังหวัดตาก

ศศช.บ้านตะไค้กู่ย	ศศช.บ้านซอแข่วาคี	บ้านแสนสุขสันติธรรม	ศศช.บ้านตะโงะบี้
ศศช.บ้านแม่หิดคี่	ศศช.บ้านสันดอยงาม	ศศช.บ้านเลื้อเบ๊ะปัวคี่	ศศช.บ้านขุนห้วยนกกก
ศศช.บ้านว้าเหมะคี่	ศศช.บ้านเหมะคี่	ศศช.บ้านพะบอเระเคาะ	ศศช.บ้านชะแนจื้อคี่
ศศช.บ้านมอญตื้น้อย	ศศช.บ้านกลุ้แจทะ	ศศช.บ้านเลอผาโต้	ศศช.บ้านมอญโก้โพคี่
ศศช.บ้านอรุโกร	ศศช.บ้านห้วยมะโหนกคี่	ศศช.บ้านขุนแม่ต้อคี่	ศศช.บ้านเปิ้ลลู่
ศศช.บ้านมอญตื้นหลวง	ศศช.บ้านกรูเปอคี่	ศศช.บ้านมะโอโกร	ศศช.บ้านมีหย่อโจ
ศศช.บ้านแม่ลาบู	ศศช.บ้านบราเด	ศศช.บ้านโค๊ะผาโต้	ศศช.บ้านตะก๊วยหนู่
ศศช.บ้านแม่ล่อทะ	ศศช.บ้านมอโจ	ศศช.บ้านตะชูเด	ศศช.บ้านดูลอคี่
ศศช.บ้านแม่ป่อทะ	ศศช.บ้านคุดะ	ศศช.บ้านทีชะหน่อ	ศศช.บ้านคีรีน้อย
ศศช.บ้านแม่เหว้ยทะ	ศศช.บ้านทีคู้คี่ได้	ศศช.บ้านบอหมาก	ศศช.บ้านห้วยอีกก่าง
ศศช.บ้านห้วยขี้หมี	ศศช.บ้านสะขุยปู	ศศช.บ้านก่อบอทะ	ศศช.บ้านเกริงปะตี้คี่
ศศช.บ้านแม่อุคค่อ	ศศช.บ้านบลาทะ	ศศช.บ้านผาแดง	ศศช.บ้านมอตะหลั่ว

จังหวัดน่าน

ศศช.บ้านห้วยลู่	ศศช.บ้านห้วยโพน	ศศช.บ้านน้ำจูน	ศศช.บ้านน้ำหว่า
ศศช.บ้านขุนน้ำจอน	ศศช.บ้านห้วยหมี	ศศช.บ้านสะไลหลวง	ศศช.บ้านห้วยลิก
ศศช.บ้านน้ำแคะ	ศศช.บ้านห้วยลัวะ	ศศช.บ้านห้วยขวาก	ศศช.บ้านน้ำแพะนอก
ศศช.บ้านปากำ	ศศช.บ้านนาเกิ่น	ศศช.บ้านห้วยป่อ	ศศช.บ้านห้วยวิน